

REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA w RZESZOWIE

35-064 Rzeszów, ul. Mickiewicza 10

U C H W A Ł A Nr III/ 31 /2016

z dnia 9 maja 2016 roku

Składu Orzekającego
Regionalnej Izby Obrachunkowej
w Rzeszowie

w sprawie: wydania opinii o przedłożonym przez **Burmistrza Ropczyc** sprawozdaniu z wykonania budżetu gminy za **2015 rok**

Skład Orzekający Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie

1. Waldemar Witalec - przewodniczący
2. Anna Trałka - członek
3. Maria Czarnik - Golesz - członek

po rozpatrzeniu przedłożonego przez **Burmistrza Ropczyc** sprawozdania z wykonania budżetu gminy za **2015 rok**,
- działając na podstawie art. 13 pkt. 5, art. 19 ust. 2 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 7 października 1992 roku o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2012r., poz. 1113, z późn. zm.)

postanawia

pozytywnie zaopiniować w/w sprawozdanie Burmistrza Ropczyc, **przy uwzględnieniu uwag** zawartych w **pkt III** uzasadnienia.

U z a s a d n i e n i e

- I. Burmistrz Ropczyc przedłożył w dniu 31 marca 2016 r. do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie:
- 1) sprawozdanie z wykonania budżetu gminy za 2015 rok przedłożone Radzie Miejskiej;
 - 2) informację o stanie mienia gminy;
 - 3) sprawozdania roczne z wykonania planów finansowych samorządowych instytucji kultury za 2015 r.

Burmistrz Ropczyc przekazał także do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie:

- 1) sprawozdanie roczne Rb - 27S z wykonania planu dochodów budżetowych gminy za 2015 r.;

- 2) sprawozdanie kwartalne Rb-50 o dotacjach związanych z wykonaniem zadań z zakresu administracji rządowej zleconych gminie za 2015 r.;
- 3) sprawozdanie roczne Rb - PDP z wykonania podstawowych dochodów podatkowych gminy za 2015 r.;
- 4) sprawozdanie roczne Rb - 28S z wykonania planu wydatków budżetowych gminy za 2015 r.;
- 5) sprawozdanie roczne Rb-50 o wydatkach związanych z wykonaniem zadań z zakresu administracji rządowej zleconych gminie za 2015 r.;
- 6) sprawozdanie kwartalne Rb - NDS o nadwyżce / deficycie gminy za 2015 r.;
- 7) sprawozdanie roczne Rb - ST o stanie środków na rachunkach bankowych jednostek samorządu terytorialnego na koniec 2015 r.;
- 8) sprawozdanie kwartalne Rb – N o stanie należności gminy za 2015 r.;
- 9) sprawozdanie kwartalne Rb - Z o stanie zobowiązań gminy wg tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń za 2015 r.

W świetle art. 267 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885, z późn. zm.) zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia, **w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku budżetowym**, organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego:

1) **sprawozdanie roczne** z wykonania budżetu tej jednostki, zawierające **zestawienie dochodów i wydatków** wynikające z zamknięć rachunków budżetu jednostki samorządu terytorialnego, **w szczególności nie mniejszej niż w uchwale budżetowej**;

2) sprawozdanie roczne z wykonania planu finansowego jednostek, o których mowa w art. 9 pkt 10, 13 i 14 ustawy o finansach publicznych, dla których organem założycielskim jest jednostka samorządu terytorialnego, w szczególności nie mniejszej niż w planie finansowym;

3) **informację o stanie mienia jednostki samorządu terytorialnego**, zawierającą:

a) dane dotyczące przysługujących jednostce samorządu terytorialnego praw własności,

b) dane dotyczące:

– innych niż własność praw majątkowych, w tym w szczególności o ograniczonych prawach rzeczowych, użytkowaniu wieczystym, wierzytelnościach, udziałach w spółkach, akcjach,

– posiadania,

c) dane o zmianach w stanie mienia komunalnego, w zakresie określonym w lit. a i b, od dnia złożenia poprzedniej informacji,

d) dane o dochodach uzyskanych z tytułu wykonywania prawa własności i innych praw majątkowych oraz z wykonywania posiadania,

e) inne dane i informacje o zdarzeniach mających wpływ na stan mienia jednostki samorządu terytorialnego.

Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego obejmuje również wykaz samorządowych jednostek budżetowych prowadzących działalność określoną w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) gromadzących na wydzielonym rachunku dochody określone w uchwale przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego **przedstawia regionalnej**

izbie obrachunkowej, w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku budżetowym.

Według art. 269 cyt. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych sprawozdanie roczne z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego sporządza się **na podstawie danych z ewidencji księgowej** budżetu.

Sprawozdanie to **powinno uwzględniać w szczególności:**

1) **dochody i wydatki budżetu** jednostki samorządu terytorialnego **w szczególowości określonej jak w uchwale budżetowej;**

2) **zmiany w planie wydatków** na realizację programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), a także z udziałem innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi, dokonane w trakcie roku budżetowego;

3) **stopień zaawansowania** realizacji programów wieloletnich.

W myśl § 5, § 6 ust. 1, § 9 ust. 1 – 4, § 12 ust. 1 oraz § 13 załącznika nr 39 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2014 r., poz. 119, ze zm.) dane w sprawozdaniach wykazuje się: **w zakresie planu** - w kwotach wynikających z planu finansowego jednostki, po uwzględnieniu zmian dokonanych w trybie ustawy o finansach publicznych; **w zakresie wykonania** - narastająco od początku roku do końca okresu sprawozdawczego lub, w przypadkach określonych w sprawozdaniach, według stanu na określony dzień.

Sprawozdania jednostkowe - są sporządzane przez kierowników jednostek organizacyjnych na podstawie ksiąg rachunkowych. Sprawozdania zbiorcze, w szczególności sprawozdań jednostkowych - są sporządzane przez przewodniczących zarządów jednostek samorządu terytorialnego na podstawie sprawozdań jednostkowych jednostek im podległych oraz sprawozdania jednostkowego jednostki samorządu terytorialnego, jako jednostki budżetowej i jako organu.

Kierownicy jednostek są obowiązani sporządzać sprawozdania rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach powinny być zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Jednostki otrzymujące sprawozdania są obowiązane sprawdzić je **pod względem formalno-rachunkowym**. Jednostki otrzymujące sprawozdania są uprawnione do kontrolowania **merytorycznej prawidłowości** przekazanych sprawozdań, w tym celu mogą żądać przedstawienia wskazanych ksiąg rachunkowych i dokumentów.

Zarządy jednostek samorządu terytorialnego przekazują do właściwych regionalnych izb obrachunkowych sprawozdania Rb-27S, Rb-PDP, Rb-28S, Rb-30S, Rb-34S i Rb-ST w formie dokumentu elektronicznego.

W sprawozdaniu Rb-NDS - o nadwyżce/deficycie jednostki samorządu terytorialnego dane dotyczące przychodów i rozchodów jednostki samorządu terytorialnego po stronie planu powinny być zgodne z planem budżetu uchwalonym przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego na koniec okresu sprawozdawczego, dane po stronie wykonania, dotyczące przychodów z tytułu spłat pożyczek udzielonych - powinny być zgodne z wykonanymi przychodami wynikającymi z urzędzeń księgowych za dany okres sprawozdawczy, a dane dotyczące rozchodów jednostki samorządu terytorialnego po stronie wykonania

powinny być zgodne z wykonanymi rozchodami, wynikającymi z urzędzeń księgowych za dany okres sprawozdawczy.

W świetle § 2 ust. 2, § 4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1773) sprawozdania Rb-Z, Rb-UZ, Rb-N, Rb-UN oraz Rb-ZN są sprawozdaniami wykorzystywanymi dla celów statystycznych. Podstawą sporządzenia sprawozdań są: ewidencja księgowa jednostki, sprawozdania lub inne wiarygodne dokumenty poświadczające istnienie danego zobowiązania lub należności.

Sprawozdania Rb-Z i Rb-N sporządza się jako sprawozdania jednostkowe - sporządzane przez kierownika jednostki sporządzającej takie sprawozdanie na podstawie ksiąg rachunkowych lub ewidencji księgowej danej jednostki oraz innych dokumentów dotyczących tej jednostki, a także jako sprawozdania łączne, w szczególności sprawozdań jednostkowych - sporządzane przez jednostki samorządu terytorialnego, na podstawie sprawozdań jednostkowych jednostek im podległych i własnego sprawozdania jednostkowego. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego własne sprawozdanie jednostkowe obejmuje swym zakresem zarówno urząd będący jednostką budżetową, jak i jej organ.

Stosownie do art. 13 pkt. 5 ustawy z dnia 7 października 1992 roku o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2012r., poz. 1113, z późn. zm.) do zadań regionalnych izbach obrachunkowych należy wydawanie opinii o przedkładanych przez zarządy powiatów i województw oraz przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) sprawozdaniach z wykonania budżetu wraz z informacjami o stanie mienia jednostek samorządu terytorialnego i objaśnieniami.

Rada Miejska określiła w uchwale budżetowej na 2015r.:

- 1) wielkość planowanych **dochodów** budżetu gminy w **podziale na dochody bieżące i majątkowe** oraz działy, rozdziały i paragrafy klasyfikacji dochodów i źródła;
- 2) wielkość planowanych **wydatków** budżetu gminy w podziale na działy, rozdziały i paragrafy klasyfikacji wydatków, z wyodrębnieniem:
 - **w planie wydatków bieżących** planowanych kwot wydatków bieżących na:
 - a) wydatki jednostek budżetowych, w tym na:
 - wynagrodzenia i składki od nich naliczane, w tym ze stosunku pracy,
 - wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;
 - b) dotacje na zadania bieżące;
 - c) świadczenia na rzecz osób fizycznych;
 - d) wydatki na programy finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, w części związanej z realizacją zadań gminy;
 - e) obsługę długu gminy;
 - **w planie wydatków majątkowych** planowanych kwot wydatków majątkowych na:
 - a) inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym na programy finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), a także z udziałem innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi, w części związanej z realizacją zadań gminy, z wyodrębnieniem wydatków na poszczególne zadania inwestycyjne;

- b) dotacje na inwestycje;
- 3) wielkość planowanych **dochodów i wydatków budżetu** gminy związanych:
- a) z realizacją **zadań z zakresu administracji rządowej** i innych zleconych gminie odrębnymi ustawami;
- b) ze **szczególnymi zasadami wykonywania budżetu** gminy wynikającymi z odrębnych ustaw;
- 4) wielkość planowanych **wydatków budżetu** gminy związanych z realizacją programów finansowanych z udziałem **środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej**, w części związanej z realizacją zadań gminy;
- 5) wielkość planowanych **wydatków budżetu** gminy na przedsięwzięcia realizowane w ramach **funduszu sołeckiego**;
- 6) wielkość planowanych **przychodów** budżetu gminy w podziale na paragrafy klasyfikacji przychodów;
- 7) wielkość planowanych **rozchodów** budżetu gminy w podziale na paragrafy klasyfikacji rozchodów;
- 8) zestawienie planowanych **wydatków bieżących i majątkowych** realizowanych w **formie dotacji udzielanych z budżetu** gminy, w podziale na dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych i dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych;

II. Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy za 2015 rok przedłożone Radzie Miejskiej, zostało sporządzone w **formie tabelarycznej i opisowej**.

A. Część tabelaryczna sprawozdania zawiera:

- wielkość **planowanych i wykonanych dochodów** gminy w podziale na działy, rozdziały i paragrafy klasyfikacji dochodów i źródła;
- wielkość **planowanych i wykonanych wydatków** gminy w podziale na działy, rozdziały i paragrafy klasyfikacji wydatków;
- wielkość **planowanych i wykonanych dochodów i wydatków** gminy związanych z realizacją **zadań z zakresu administracji rządowej** i innych zleconych gminie odrębnymi ustawami, w podziale na działy, rozdziały i paragrafy klasyfikacji;
- wielkość **planowanych i wykonanych wydatków** budżetu gminy dotyczących poszczególnych placówek oświatowych gminy, w podziale na działy, rozdziały i paragrafy klasyfikacji;
- zestawienie **planowanych i wykonanych wydatków bieżących i majątkowych** realizowanych w **formie dotacji udzielanych z budżetu** gminy, w podziale na dotacje dla organizacji pozarządowych i dotacje dla innych jednostek spoza sektora finansów publicznych oraz dla jednostek sektora finansów publicznych;
- zestawienie **udzielonych ulg** w spłacie należności gminy;
- wielkość planowanych i wykonanych **wydatków** na przedsięwzięcia realizowane w ramach **funduszu sołeckiego**.

B. Część opisowa sprawozdania zawiera:

- objaśnienia do wykonania dochodów budżetu gminy, w podziale na działy i rozdziały klasyfikacji dochodów oraz źródła dochodów;
 - objaśnienia do wykonania wydatków budżetu gminy, w podziale na działy i rozdziały klasyfikacji wydatków, z wyodrębnieniem:
- 1) w **planie wydatków bieżących** planowanych kwot wydatków bieżących na:
- a) wydatki jednostek budżetowych, w tym na:

- wynagrodzenia i składki od nich naliczane, w tym ze stosunku pracy,
 - wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;
 - b) dotacje na zadania bieżące;
 - c) świadczenia na rzecz osób fizycznych;
 - d) wydatki na programy finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, w części związanej z realizacją zadań gminy;
 - e) obsługę długu gminy;
- 2) **w planie wydatków majątkowych** planowanych kwot wydatków majątkowych na:
- a) inwestycje i zakupy inwestycyjne, z wyszczególnieniem stopnia zaawansowania realizacji wieloletnich zadań inwestycyjnych, w tym na programy finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), a także z udziałem innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi, w części związanej z realizacją zadań gminy;
 - b) dotacje na inwestycje;
- objaśnienia do planowanych i wykonanych **przychodów** budżetu gminy w podziale na źródła przychodów;
 - objaśnienia do planowanych i wykonanych **rozchodów** budżetu gminy w podziale na rodzaje rozchodów;
 - informację **o zobowiązaniach z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz o stanie zadłużenia** gminy z tego tytułu;
 - informację **o dokonanych umorzeniach oraz udzielonych ulgach dotyczących należności** gminy;
 - informację **o stanie środków** finansowych na rachunku gminy.

III. Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy za 2015 rok, które przedłożono Radzie Miejskiej, **nie zawiera** danych dotyczących:

- 1) **zmian w planie wydatków** na realizację programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), a także z udziałem innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi, dokonane w trakcie roku budżetowego;
- 2) **stopnia zaawansowania** realizacji programów wieloletnich.

Poza tym w/w sprawozdaniu **błędnie określono** łączną kwotę planowanych kredytów i pożyczek na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu gminy - 7.049.716,17 zł w stosunku do sumy poszczególnych rodzajów wydatków planowanych do pokrycia w ten sposób w ciągu roku budżetowego - 3.691.834,17 zł (s. 73 i 74).

IV. Ze sprawozdania z wykonania budżetu gminy za 2015 rok przedłożonego Radzie Miejskiej oraz ze sprawozdań budżetowych Rb z wykonania budżetu gminy za 2015r. przedłożonych Izbie wynika, że:

1. Uchwalony przez Radę Miejską w Ropczycach budżet na 2015 r., po uwzględnieniu zmian dokonanych w ciągu roku, przewidywał realizację **dochodów** gminy w wysokości **82.740.326,51 zł**, w tym z tytułu:

- a) dotacji celowej na realizację zadań z zakresu administracji rządowej w kwocie **12.229.243,04 zł**;

b) środków na finansowanie programów i projektów z udziałem środków UE w kwocie **2.281.085,02 zł**;

c) środków na współfinansowanie programów i projektów z udziałem środków UE w kwocie **57.961,04 zł**.

1.1. Dochody gminy wykonano w kwocie **82.127.310,54 zł**, co stanowi **99,25%** planu, w tym z tytułu:

a) dotacji celowej na realizację zadań z zakresu administracji rządowej w kwocie **11.950.032,14 zł**, co stanowi **97,71%** rocznego planu dochodów z tego źródła,

b) środków na finansowanie programów i projektów z udziałem środków UE w kwocie **1.748.959,29 zł**, co stanowi **76,67%** rocznego planu dochodów z tego źródła,

c) środków na współfinansowanie programów i projektów z udziałem środków UE w kwocie **43.855,99 zł**, co stanowi **75,66%** rocznego planu dochodów z tego źródła,

2. Uchwalony przez Radę Miejską w Ropczycach budżet na 2015 r., po uwzględnieniu zmian w ciągu roku, przewidywał realizację **wydatków** gminy w wysokości **83.703.493,79 zł**, w tym na:

1) realizację zadań z zakresu administracji rządowej w kwocie **12.229.243,04 zł**;

2) finansowanie programów i projektów z udziałem środków UE w kwocie **2.544.066,56 zł**;

3) na współfinansowanie programów i projektów z udziałem środków UE w kwocie **1.918.988,45 zł**.

2.1. Wydatki gminy zrealizowano w kwocie **81.866.174,53 zł**, co stanowi **97,80%** planu, w tym na:

1) realizację zadań z zakresu administracji rządowej w kwocie **11.949.957,89 zł**, co stanowi **97,71%** planu wydatków na te zadania;

2) finansowanie programów i projektów z udziałem środków UE w kwocie **2.422.649,96 zł**, co stanowi **95,22%** planu wydatków na te programy i projekty;

3) na współfinansowanie programów i projektów z udziałem środków UE w kwocie **1.914.524,94 zł**, co stanowi **99,76%** planu wydatków na te programy i projekty.

2.2. Wykonanie planu wydatków przedstawia się następująco:

a) **wydatki bieżące** - **97,40%**,

w tym:

- na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń - **98,98%**,

- dotacje - **98,43%**,

- na obsługę długu - **92,23%**,

- pozostałe - **95,39%**,

b) **wydatki majątkowe** - **99,73%**

2.3. Nie stwierdza się przekroczenia planu wydatków gminy w poszczególnych podziałkach klasyfikacji budżetowej.

3. Uchwalony przez Radę Miejską w Ropczycach budżet na 2015 r., po uwzględnieniu zmian w ciągu roku, przewidywał realizację **przychodów** z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek ogółem w kwocie **4.321.049,28 zł**.

3.1. Przychody zrealizowano w kwocie **4.321.049,28 zł**, co stanowi **100%** rocznego planu.

4. Uchwalony przez Radę Miejską budżet na 2015 r., po uwzględnieniu zmian w ciągu roku, przewidywał realizację **rozchodów** z tytułu spłaty wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek w kwocie **3.357.882,00 zł**.

4.1. Rozchody zrealizowano w kwocie **3.357.882,00 zł**, co stanowi **100%** rocznego planu.

5. **Wymagalne należności** gminy na koniec 2015 r. wynosiły **5.692.833,41 zł** i stanowiły **6,88%** planowanych dochodów.

6. Stwierdza się **wymagalne zobowiązania** jednostek budżetowych gminy na koniec 2015 r. w kwocie **42,00 zł**.

Zgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885, z późn. zm.) **wydatki publiczne** powinny być dokonywane **w wysokości i terminach** wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

7. Na koniec 2015 r. **planowano deficyt** budżetu gminy w kwocie **963.167,28 zł**, **osiągnięto zaś nadwyżkę** budżetu gminy w kwocie **261.136,01 zł**.

8. **Zadłużenie gminy** z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wymagalnych zobowiązań jednostek budżetowych gminy wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. wynosiło **24.333.427,28 zł** i stanowiło **29,63%** wykonanych dochodów gminy.

IV. Informację o stanie mienia gminy sporządzono na dzień 31 grudnia 2015 r.

Informacja o stanie mienia gminy zawiera:

- 1) dane dotyczące przysługujących gminy praw własności;
- 2) dane dotyczące:
 - innych niż własność praw majątkowych, w tym o ograniczonych prawach rzeczowych, użytkowaniu wieczystym, wierzytelnościach, udziałach w spółkach, akcjach,
 - posiadania,
- 3) dane o zmianach w stanie mienia gminy od dnia złożenia poprzedniej informacji;
- 4) dane o dochodach uzyskanych z tytułu wykonywania prawa własności i innych praw majątkowych oraz z wykonywania posiadania.

Mając na uwadze wymagania formalno – prawne dotyczące zasad sporządzania sprawozdań budżetowych, Skład Orzekający wydał opinię jak w sentencji.

Należy jednak zaznaczyć, że przedmiotem oceny Składu Orzekającego jest zasadniczo prawidłowość sporządzania sprawozdań z wykonania budżetu gminy.

Od powyższej uchwały służy odwołanie do pełnego składu Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

Otrzymują :

- 1) Burmistrz Ropczyc;
- 2) a/a.

PRZEWODNICZĄCY
SKŁADU ORZĘKAJĄCEGO

mgr Waldemar WITALEC